

การดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก

นาย โชคชัย งามสิทธิโชค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-297-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016723

I 10306419

THE OPERATION OF PRIMARY SCHOOL CLUSTER
RESOURCE CENTERS IN CHANGWAT PHITSANULOK

MR. CHOKECHAI NGARMSITHICHOKE

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-297-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดพิษณุโลก

โดย

นาย โชคชัย งามสิทธิโชค

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหัตถ์สุครปริณญาณมหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

.....
(อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ต้นติเมธ)

โชคชัย งามสิทธิโชค : การดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด
พิษณุโลก (THE OPERATION OF PRIMARY SCHOOL CLUSTER RESOURCE CENTERS IN
CHANGWAT PHITSANULOK.) อ.ที่ปรึกษา : อ.สวัสดิ์ จงกล, 183 หน้า.
ISBN 974-577-297-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดพิษณุโลก และปัญหาการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 64 ฉบับ ไปยังกลุ่มประชากร
ซึ่งเป็นหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน แบบสอบถามได้รับคืนจำนวน 64 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00
วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดทำสถิติข้อมูล มีการจัดทำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรวบรวมข้อมูลโดยการ
ศึกษาเอกสาร/รายงานที่เกี่ยวข้อง
2. การวางแผนการดำเนินงานมีการทำแผนปฏิบัติการประจำปี
3. การจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จัดหา โดยการจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณ มีการ
ประชุมคณะทำงานศูนย์วิชาการ เพื่อวางแผนดำเนินการผลิต และพิจารณาเลือกผลิตให้ตรงกับความต้องการ
จำเป็นของกลุ่มโรงเรียนและของครูผู้สอน
4. การจัดระบบการเก็บ การใช้ และการบำรุงรักษาเครื่องมือ
สื่อการเรียนการสอน มีการจัดเก็บเป็นระเบียบ ระบบสะดวกต่อการใช้ และให้บริการ มีการจัดทำสมุด
ทะเบียนบันทึกสถิติการยืม และมีการสาธิตการใช้
5. การให้บริการสื่อการเรียนการสอน มีการแจ้ง
รายการสื่อ และประเภทของการบริการให้ครุทราบ และส่วนใหญ่ผู้รับบริการมารับสื่อด้วยตนเอง
6. การ
ให้ความรู้ แนะนำ เกี่ยวกับเทคนิคการผลิต และ การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิควิธีการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน มีการประชุมปฏิบัติการ การประชุมแนะนำชี้แจง และการจัดทัศนศึกษาดูงาน
7. การประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน การประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ข่าวสาร
8. การให้
ความร่วมมือ และสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน มีการให้บริการเครื่องมือ และใส่คัทชูอุปกรณ์
ในการประชุม และกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม
9. การประเมินและรายงานผลการปฏิบัติงาน มีการสร้าง
แบบสอบถามการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นรายปี

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ ความยุ่งยากในการรวบรวมข้อมูล มีข้อจำกัดเรื่องความร่วมมือจากผู้
เกี่ยวข้อง งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดแคลนพาหนะในการนำสื่อไปบริการ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับการประเมินผล

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... นิเทศการศึกษาและพัฒนาลักษณ์
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติศ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

CHOKECHAI NCARMSITHICHOKE : THE OPERATION OF PRIMARY SCHOOL CLUSTER RESOURCE CENTERS IN CHANGWAT PHITSANULOK. THESIS ADVISOR : MR. SWAT CHONGKOL, 183 PP. ISBN 974-577-297-6

The purpose of this research was to study the operation and of problems faced by primary school cluster resource centers in Pitsanulok province. Questionnaire and documentation analysis form were used as research instruments. All 64 resource centers was samples and the head of the centers were respondents. Every centers (100%) returned the completed questionnaire. Percentage was used for data analysis form questionnaire. The researcher studied related documents by himself and frequency count was used for data analysis.

Findings were as follows:

1. Operation, 1.1 Statistical and data recording was conducted by keeping students learning achievement and data collection; 1.2 Operation planning was made in terms of preparing operation plan; 1.3 Procurement, production, and development of instructional aids were conducted by holding meetings, to identity basic need of teachers and school clusters with a view to formulate production plan and produce instructional aids responding to the afore mentioned and identified basic needs; 1.4 System of storage, utilization and maintenance of instructional aids was done by 1.4.1 devising system of storing convenient, for utilization and services for teachers, 1.4.2 recording data of services, and 1.4.3 demonstrating utilization techniques; 1.5 Instructional aids services were done by supplying information concerning details of instructional aids available for teachers for which they came to obtain in person; 1.6 techniques of instructional aids production, and utilization and teaching learning organization were done by holding workshops, meetings and study visit; 1.7 public relations concerning work done by school cluster resource centers were holding meetings and disseminating news and information; 1.8 Co-operation and support given to school clusters were done by giving services of audio visual instruments during meetings and activities organized by school cluster; 9. evaluation and report on work done by school clusters were made by constructing questionnaires aid survey forms to collect information and preparing annual operation plan.

2. Problems identified were complexty in data collection, constraints concerning cooperation from personnel involved in working, budget inadequacy, shortages of velricles for bringing instructional aids to school clusters, and teachers' insufficient understanding of evaluation.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา .....
สาขาวิชา ..... นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร .....
ปีการศึกษา ..... 2532 .....

ลายมือชื่อนิติต ..... ~~.....~~ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาเป็นอย่างดียิ่ง จาก อาจารย์สวัสดิ์ จงกล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ พร้อมทั้งตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อีกทั้งยังกรุณาให้กำลังใจ และ ตักตวงความก้าวหน้าในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ ผู้วิจัยรู้สึก ซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะในการสร้างเครื่องมือวิจัย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรรักษ์ คันติเมษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ ดร. นิพนธ์ ไทยพานิช อาจารย์เต็ม แยมเสมอ อาจารย์แสง พรหมมา อาจารย์พิสิฐ นาคระไพ และอาจารย์วิรัช ธรรมแสง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน

ขอขอบพระคุณ หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนทุกคนในจังหวัดพิษณุโลก ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดพิษณุโลก ที่กรุณาเป็นผู้ช่วยวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณามอบทุน อุดหนุนการวิจัย 2,100.- บาท และคุณสุชาติ งามสิทธิโชค ให้ความช่วยเหลือ การวิจัยครั้งนี้อีก 10,000.- บาท ขอขอบพระคุณ อาจารย์ฉงน แดงดี อาจารย์สุรศักดิ์ เสียววิจิตรณัฏ คอลอกทั้งคุณนิภา งามสิทธิโชค และลูก ๆ ที่เป็น กำลังใจให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา

โชคชัย งามสิทธิโชค

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ลำดับชั้นในการเสนอข้อมูล	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายของศูนย์วิชาการ	10
วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์วิชาการ	11
ความเป็นมาของโครงการพัฒนาคุณภาพ การประถมศึกษา	13
ภารกิจของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	15
โครงสร้างของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	16
ขอบข่ายของงานภายในศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน	17

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

การดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนใน รูปคณะกรรมการ	18
หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน	19
หน้าที่ของคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	19
การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน	22
ความหมายของสื่อการเรียนการสอน	23
ประเภทของสื่อการเรียนการสอน	24
การผลิตสื่อการเรียนการสอน	25
ขั้นตอนสำคัญในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	27
การใช้สื่อการเรียนการสอน	30
การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน	32
การเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน	33
การประเมินสื่อการเรียนการสอน	35
ประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน	37
การบริการสื่อการเรียนการสอน	38
แนวทางการจัดกิจกรรมในการบริการ	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	54
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
การวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
การวิเคราะห์การดำเนินงานตามภารกิจของ ศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน	66
การวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานตามภารกิจของ ศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน	93
การวิเคราะห์การดำเนินงานของศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ที่ศึกษาจากเอกสาร	107
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	117
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	117
วิธีดำเนินการวิจัย	117
สรุปผลการวิจัย	119
อภิปรายผลการวิจัย	127
ข้อเสนอแนะ	139
รายการอ้างอิง	141
ภาคผนวก	146
ประวัติผู้เขียน	183

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามอำเภอ	55
2	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน	58
3	ข้อมูลทั่วไป	62
4	การจัดทำสถิติข้อมูลที่สำคัญเพื่อพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	66
5	การวางแผนการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน และงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน	70
6	การจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน	72
7	การจัดระบบการเก็บ การใช้ และการบำรุงรักษา เครื่องมือ สื่อการเรียนการสอน หนังสือ และ สิ่งพิมพ์	77
8	การให้บริการเครื่องมือ สื่อการเรียนการสอน หนังสือ และสิ่งพิมพ์	80
9	การให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม จำแนกตามเทคนิค การผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน และเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	83
10	การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	การให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม- โรงเรียนในด้านการผลิตเอกสารให้บริการเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์	88
12	การประเมินและรายงานผลการปฏิบัติงานของ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	90
13	ปัญหาการจัดทำสถิติข้อมูลที่สำคัญเพื่อพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	93
14	ปัญหาการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน	95
15	ปัญหาการจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน	97
16	ปัญหาการจัดระบบการเก็บ การใช้ และการบำรุงรักษา เครื่องมือ สื่อการเรียนการสอน หนังสือ และสิ่งพิมพ์	98
17	ปัญหาการให้บริการเครื่องมือ สื่อการเรียนการสอน หนังสือ และสิ่งพิมพ์	100
18	ปัญหาการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิค การผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจน เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	102
19	ปัญหาการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน	104
20	ปัญหาการประเมินและรายงานผลการปฏิบัติงานของ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
21	ปัญหาการประเมินและรายงานผลการปฏิบัติงานของ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	106
22	การจัดทำแผนงาน/โครงการปฏิบัติงานของ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	107
23	การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปีของศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน	111
24	การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน	114

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย